За Самостійну Соборну Українську Державу!

Воля Народам! Воля Людині!

ЗОУБРОЇ

ВИДАЄ ПОЛІТИЧНИЙ ВІДДІЛ УПА

РІК. І. ВЕРЕСЕНЬ 1943 Р. Ч. 3.

Степан Петрів.

За Державу!

„Тільки культ і сила українського меча дозволили нашим предкам запустити рало в землю над берегами Дніпра"

(М. КОЛОДЗІНСЬКИЙ).

Українське військо, впродовж цілої історії української нації, завжди було її двигуном і найважнішим державно-творчим чинником, а водночас — тим твердим кулаком, що безпощадно розбивав черепи усім наїзникам України, які посягали колинебудь по її землю та багатства. У кожній історичній добі українське військо сповняло свої завдання супроти власного народу з повним розумінням і відданістю й тому воно завжди було і є символом політичної зрілості народу та його життєздатності.

У княжій добі основу під Київську Державу положив український меч у руках українських вояків — „хоробрих русичів". Українське військо княжої доби — це насамперед борці за щастя і добробут рідньої країни, це незламні лицарі, всевіддані Батьківщині та її інтересам. Доля й честь рідньої землі — це для них найвищий наказ і найсвятіший обов'язок. Під гаслом —„Поляжемо, а не осоромимо землі нашої" — борються вони під проводом своїх хоробрих полководців — князів українських. Завдяки двосічним мечам княжої дружини росла й розвивалась українська культура, а український плуг спокійно краяв широкі степи, закріплюючи раз назавжди здобутки українського меча.

І хоч під сильними ударами монгольських племен зі сходу і загарбницької Москви з півночі підупала княжа держава, хоч замовкла на деякий час українська зброя — лицарський дух в українському народі не погас. Не раз спалахував він у збройних повстаннях проти московського та польського займанців, що, поділивши між собою Україну, витягали з неї останні соки. Але в усій своїй величі й завзятті розгорівся він у козацькій добі, охоплюючи собою цілу Україну.

У XVI-му ст. польський наїзник вже до того дошкулив українцям, що терпіти довше не вистачало сили. І тоді, в час повного політичного, культурного та економічного поневолення, в час диких грабежів і мордування українського населення польською шляхтою, в час, коли цілі квітучі українські оселі польський загарбник перемінив у руїну — на „Диких полях" родиться українська збройна сила, що своєю священною ціллю ставить визволення рідного народу спід ляцького ярма. Ця сила — це козацтво. Коли з'явився Великий Богдан і станув на чолі цього, з народу зродженого у дні найбільших його страждань, українського козацького війська, вся Україна

запалала вогнем повстання. Безпощадно нищив і гнав Хмельницький польського займанця і на очищеній від ворога землі збудував Українську Козацьку державу. „Виб'ю з ляцької неволі весь український народ“—ось слова Хмельницького, що найкраще з'ясував, за що боролось козацтво. „За волю і віру православну“ (у тодішньому розумінні православний і українець — це одне й те саме, у відрізненні від католика — ляха), боролось воно, не жаліючи своєї крові, своїх голів. І знову встала Українська Держава не завдяки співпраці, союзам і братанням з наїзником, а завдяки крові й козацькій шаблі у твердих козацьких руках. Не вгасає лицарський дух серед українців і після упадку Української Козацької Держави. Він знову ж спалахує у збройних зривах — повстаннях українського народу таких, як Гайдамаччина, Коліївщина. Усю Україну охоплює він під час світової війни 1914-18 рр. Під кличем „війна за волю України“ організується українське військо, що залишається вірне ідеї державності впродовж цілих визвольних змагань. Українська Держава, що повстає в тому часі, — це також у великій мірі заслуга українського війська. Воно своєю кров'ю знову записало в історію народів великими буквами призабуте і старанно вимазуване наїзниками ім'я України. Карністю, бойовою чинністю, витривалістю, відвагою та героїчною посвятою цілком дорівняла українська армія часів визвольних змагань княжому і козацькому лицарству.

А сьогодні, після двадцятилітньої перерви, підчас якої український народ вів революційну боротьбу з усіма окупантами України, знову віджив і загорівся лицарський дух серед українців. „Не дамо посоромити землі української“ — старий клич Святослава, став сьогодні знову кличем дня. Українську землю знову шматують і виривають один одному з рук московські та німецькі імперіалісти. Безневинний український люд стогне під важким чоботом підлого займанця. Горять наші села, пливе невинна кров помордованих дітей, жінок, батьків і синів наших. Удесятеро гірший стан, більша руїна, як перед повстанням Козаччини. І український народ так, як тоді, сказав рішуче слово —досить! Не хочемо і не будемо довше терпіти наруги й знущання нахабних загарбників, не хочемо й не будемо рабами Москви, Берліну чи Варшави, а хочемо бути і будемо панами у власній державі на власній землі.

Як завершення незідкличної постанови народу зродилось рідне військо, цей єдиний чинник, що вже не раз в історії України проганяв чужинців — займанців і клав основи під будову власної держави українського народу на його власних землях. Напоєне лицарським духом дружинників і козаків, сповнене любов'ю до Батьківщини, а ненавистю до диких грабіжників — займанців повстало українське військо — Українська Повстанча Армія — щоб прадідним мечем прогнати наїзника з рідної землі, а рідному народові дарувати волю. У своїх цілях і змаганнях УПА — рідна дитина лицарів княжої, козацької та останньої визвольної доби. І вона бореться, як боролись вони, за честь і славу, за волю і долю українського народу. Бореться проти імперіалістів — загарбників, СССР і Німеччини, що поневолили Україну та закріпостили численні народи Європи й Азії. Бореться за світле майбутнє українського й інших поневолених народів, за їх мирне та спокійне життя на власних землях, у власних державах. Бореться за Українську Самостійну Соборну Державу.

УПА бореться:

ЗА НОВИЙ СПРАВЕДЛИВИЙ МІЖНАРОДНИЙ ЛАД І ПОРЯДОК В СВІТІ, ПОБУДОВАНИЙ НА ПОШАНУВАННІ ПРАВ КОЖНОГО НАРОДУ ТА ЙОГО НЕЗАЛЕЖНИЙ ВСЕСТОРОННІЙ РОЗВИТОК У ВЛАСНИХ ДЕРЖАВНИХ ФОРМАХ.

На фронтах УПА

На СУЗ.

Дії УПА в липні і серпні 1943 р. на всіх теренах поширилися і зросли як відносно німців, так і большевицьких партизанів. УПА нещадно розправляється також з німецькими й большевицькими сексотами.

Загони УПА вступили в місто Котельно Андрусівського району, Житомирської області. Дійшло до бою відділів УПА з німцями і шуцманами. У бою вбито 53 німців, а 23-х взято в полон. Здобуто 8 автомашин. На передмісті м. Користишева відбувся бій із німцями в забудуваннях тартака. Убито 47 німців, 12 шуцманів здалося в полон (один із них визначився пізніше в бою з німцями під с. Шевченко). Німці втікли.

У Вишневичах біля річки Тетерева зустрівся наш відділ з большевиками. У бою здобуто вози з одежею. Большевики в паніці розбіглись.

У Подніпров'ю населення вітає наші відділи УПА з захопленням; люди з радості плачуть. Розповідають про свою біду за СССР і Німеччини. Населення дуже радо дає допомогу харчами та говорить: „Ми чули, що ви йдете. Бандерівці б'ють всіх захватчиків, роздають землю та добро з розбитих ворожих магазинів". Біля Коростеня наш відділ роздав між селян здобуту в німців сіль. Розкидувано листівки. Селяни гуртом їх читали, висловлюючи своє вдоволення.

Червоні партизани, що ще частинно не розбиті, посилили грабунок і вбивство. Доходить до того, що в неділю біля церкви роззувають людей. При нападі на наші села, мов скажені, кидаються з лайкою на могили, що народ висипав своїм героям, розкопують їх, ломають хрести. Моральний стан большевицьких партизанів жалюгідний. Розпуста, нездисциплінованість, взаємні бійки, — ось чим визначаються їхні відділи.

На Поліссі.

Большевики перекинули частину своєї сили з півночі на Любомельщину. Група їх пішла аж у Вербський район Володимирської округи, а більша частина зайняла Головнянський район. Відділи УПА у Головнянському районі звели з ними 6 боїв. У першому бою в половині липня ц. р. згинуло понад 300 большевиків; частину взято в полон. У Вербському районі група УПА припинила посування большевиків біля сіл Гай, Ставки, де відбувся бій із большевиками. Убито 147 большевиків; багато ранено.

При кінці липня відділ УПА напав на потяг біля станції Маневичі. Потяг боронили німці і шуцмани. Вони цілий час свого побуту в Маневичах звірськими способами винищували українців, що ще досі лишилися в містечку. З німецького боку було багато вбитих і ранених. Німці розбіглися у паніці. Усі речі з потягу забрано, в тому і зброю. З нашого боку ранено одного стрільця. Цей стрілець був уже на трьох фронтах, між іншим—під Сталінградом в німецькій армії. Взагалі на фронтах він був 10 разів ранений, тепер його ранено 11-й раз у ногу. Не зважаючи на рану, він вліз у потяг, забрав у німців 2 кулемети та 7 наганів і приніс до своїх.

Продовж липня ц. р. відділи УПА вели завзяту боротьбу з большевицькими партизанами в теречі Маневич і відкинули їх поза залізницю Ковель — Сарни. Другий відділ УПА витиснув червоних від Камінь-Коширська в сторону Любишева-Морочна, третій вів боротьбу з червоними коло Прип'яті. До цього часу УПА виграла всі бої на цих трьох відтинках, здобувши значну кількість зброї та винищивши кілька сотен большевиків.

На Волині.

У боротьбі з УПА на терені Волині німці програли під кожним оглядом. Не зважаючи на жорстоке і нелюдське палення сіл, вбивання безборонних людей, переважно старців, жінок і дітей, населення німці не залякали, а навпа-

ки, викликали войовничий настрій та скріпили ще більше ненависть до наїзника. До того ж, у всіх боях УПА населення побачило вищість нашого стрілецтва, його геройство, одчайдушність та самопосвяту, в порівнянні з боягузтвом німців, Легенда про непереможність німецького вояка розвіялася, як дим. Німаки й далі часто в товаристві ляхів і мадярів пописуються грабунком приватного селянського майна, як справжня злодійська банда, що нічим не відрізняється від большевицьких партизанів;

З початком липня на Кремянеччині роззброєно відділ мадярів, що вибрався з наказу німців грабувати села. Здобуто 39 крісів, 5 скорострілів, 56 гранат, 8.000 амуніції і весь військовий виряд.

У серпні відділ УПА в Здолбунівському районі здобув у німців 12 тягарових авт.

В Івачкові, Здолбунівського району, мадяри грабили селян. Саме тоді надійшов наш відділ та покарав мадярів. Мадяри лишили на полі кільканадцятьох убитих. Здобуто значну кількість зброї.

До Тайрук, Здолбунівського району, приїжджали ляхи, щоб забрати збіжжя. Відділ УПА не допустив до цього та розігнав їх, при чому вбито кількох ляхів.

Мадяри й ляхи виїхали з Мізоча до с. Ступно, де, як дикуни, напали на церкву, ограбили її і всередині знищили. Пізніше запалили по дорозі кілька хат; вертаючись через Стару Мощаницю, зустрілися з відділом УПА. У бою втратили 40 вбитими і 16 раненими.

З початком серпня прибуло 32 німців до села Гнидави на Луччині, з ціллю грабувати населення. Наш відділ не допустив до грабежу. Убито 17-ох німців, багато ранено. Решта німців повтікала.

Біля фільварку Осіче на Луччині відбувся бій відділу УПА з німцями. У довгому і завзятому бою вбито понад 50 німців; багато ранено.

С. Дажевський.

Про основи дисципліни

Що таке військова дисципліна або карність? Коротко на це питання відповісти можна приблизно так: військова дисципліна або карність — це безоглядне підпорядкування та послух військовиків наказам їхніх зверхників і точне виконування їх навіть ціною свого життя.

Одначе таке визначення дисципліни—карності ще не вичерпує справи, бо не в одного після цього виникне питання: — Ага, отже той, що виконує наказ, як бездушна машина — автомат, чинить волю свого зверхника?

Спробуймо й на це питання дати належну відповідь.

Для цього треба буде нам спершу вдатися до історії, — адже ж вона подає живі та дійсні приклади розуміння та виховування військової дисципліни — карності в поодиноких арміях різних часів і різних земель.

І так, переглянувши хоч загально історію людства, зробимо такий висновок: усі армії, які тільки колинебудь існували, можна, щодо їх розуміння та виховування в них дисципліни — карності, поділити на дві дуже характерні — відмінні від себе групи—типи. Такий поділ, можливо, занадто вже спрощений, але в загальному він правильний, а для легкої орієнтації безперечно догідний.

Опишімо ці два типи, опираючись на конкретних прикладах.

Візьмімо хоч би армію перського царя Дарія з IV-го та III го ст. перед нар. Хр. Нараховувано в ній до мільйона вояцтва; і не зважаючи на те, цю велетенську армію розторощили впух кілька тисяч греків. Як це пояснити? Дуже просто: Даріева армія—це була під національним оглядом різношерсна армія невільників — рабів, зігнаних з усіх усюдів, насильно одірваних од рідної хати та родини, армія, що їй інтереси Даріевої держави були не тощо чужі — байдужі, але навіть ворожі. Мало того, Даріеві полководці підтримували дисципліну — карність серед свого вояцтва виключно погрозами, нагаями, а то й мечем. Тож і не диво, що ця мільонова армія зійшла нанівець.

Якщо ж деякий час і була в ній дисципліна—карність, то її розглядати треба як наслідок страху перед побоями, а то й смертю з рук зверхника.

Але не тільки старинна історія знає такий тип армій; знає його добре і новітня.

Адже ж такими самими під національним оглядом різношерсними арміями невільників, як Даріева армія, були армії царської Росії чи Австр.-Угорщини, бо і в них дисципліна —

При кінці липня ц. р. до с. Береззя, Сенкевичівського району приїхали на пацифікацію ляхи автом і двома хурами та німак бричкою. Наші повстанці розбили їх, здобувши авто, бричку й хури. На підмогу, опісля, приїхало 50 німців. Бій розгорівся наново. Вбито 30 німців, 7 ранено. Німаки закривавили ціле поле. Бій тривав цілий день. Здобуто багато зброї та амуніції. Двом полякам удалося втікти з поля бою, один із них кричав на фільварку: „Юж ми войне пшеграли, вшисци побіці, тилько нас двух уцекло. Їх там дужо не било, але як бійом, то бійом“ („Вже ми війну програли, всі побиті, тільки нас двох втікло. Їх там не було багато, але, що б'ють, то б'ють“).

В одному з сіл Радивилівського району німецька адміністрація наказала селянам виводити худобу. Наша боївка засіла на шляху, що ним їхали німці й поляки з забраною худобою. Грабіжників було коло 60. Розпочався бій, у висліді якого вбито 22 німаків, а близько 10 ранено. Здобуто зброю і відбито всю худобу.

На німців і їхніх прихвостнів, що забирали збіжжя з одного фільварку в Сенкевичівському районі, наскочили повстанці. У бою відібрали всі вози зі збіжжям та разом з кіньми, вбили 15 фольксдойчів, кількох ранили і здобули багато зброї. Недобитки тікали, куди очі несли.

У Млинівському районі відідл УПА, що складався, крім українців з грузинів, узбеків та росіян, у бою з німцями забив понад 60 ворогів.

На шляху Дубно — Крем'янець повстанці спалили 14 авт і вбили коло 50 німців. Між убитими був директор тютюнових фабрик України. Здобуто зброю, військовий виряд, одяг та взуття.—

карність була наслідком страху перед карою. Може ті кари й були легші ніж у Дарієвій армії, але в дійсності розуміння і виховування дисципліни — карності посуті нічим не відрізнялося. Про Червону Армію імперіалістичної Москви, де за дисципліну — карність дбають політруки та НКВД, вже й казати нічого. Також у цій армії дисципліна—карність —це звичайнісінький страх перед розстрілом. Дайте їй трохи більше волі—і з її дисципліни ві сліду не остане ться.

Це ж саме можна твердити про дисципліну- карність у всіх армія, що служать чужим, їм ворожим, виразно протинародним інтересам імперіалістів, які виточують із них останню краплю крові й поту, силуючи погрозами й легшими чи тяжчими карами іти частогусто на певну смерть.

Так розуміють і виховують дисципліну в армія першого типу.

Цілком на інших основах організують армію, коли вона призначена для оборони держави. Перед такою армією стоїть чесна справедлива ціль, яку бачить кожний рядовик. Історія людства знає безліч таких армій. Ось візьмім для прикладу вже перед тим згадувану кількатисячну грецьку армію, що розбила Дарія.

Де шукати джерела її сили та успіху? Ніде інше, як у свідомій і добровільній самодисципліні – карності що виплива з серця, яке любило над усе свою державу, народ, родину, і з розуму, що твердо усвідомлював собі конечність і доцільність боротьби з персами—поневолювачами.

Якщо таку свідому та добровільну самодисципліну — карність ми бачимо у народу, що обороняє свою державу від загарбників, то яка ж глибока самодисципліна — карність повинна бути у війську того народу, що ще не має своєї держави, але бореться за неї? Таким військом є наша Українська Повстанча Армія. Ціль УПА – вибороти волю і кращу долю свому народові шляхом створення Самостійної Соборної Української Держави. У ній майже самі добровольці. Вони не прийшли сюди шукати особистої наживи чи пригод, вони прийшли, щоб воювати з ворогами свого народу. Це завдання нелегке. Немає тут надії на легку виграну. Хто йде в таку армію—той віддає свої особисті справи на жертвівник народного діла.

Тому, кінець - кінців, на поставлений нами спочатку запит, чи дисципліна—карність—це безоглядний послух зверхникові без жодних дискусій, особистих уподобань тощо, відповідаємо: „Безперечно, так“! Але той, що виконує наказ—це не бездушна машина автомат. Ні! Він розуміє і відчуває дисципліну — карність цілим серцем і душею.

Знизу догори в армії мусить іти глибоко і свідомо зрозумілий послух, а згори донизу глибока товариська пошана, дружня любов, розуміння потреби рятування кожного друга навіть ціною власного життя, особиста пошана кожної одиниці та її гідності. Тільки така карність дисципліна щиро зливає в одне русло волю наказуючого й виконуючого і забезпечує успіх справи, за яку бореться армія.

Визвольна боротьба сербів

Німецько-югославська війна в квітні 1941 р. не була легкою. Свободолюбивість і войовничість сербів та вигідна до оборони гірська територія створили для німецької (тоді ще „переможної") армії незвичайно важкі умови в боротьбі. Воєнно — політична ситуація (зростаюча активність СССР проти Німеччини) наказувала Гітлерові якнайшвидше закінчити війну на Балканах, хоч би це коштувало йому багато людського і воєнного матеріалів.

На перший погляд, Гітлерові вдалося це зробити. Але в дійсності Балкани залишилися тими ж самими „Балканами" в політичному, а не географічному розумінні цього слова. Історично — політична приказка: "Хочеш війни — зачепи героїв", — зовсім не втратила своєї сили.

Сербська армія, не маючи змоги ставити спротиву бравурно — атакуючій і міцній ще німецькій армії, припинила фронтову війну. Регулярна армія перейшла в партизанську. Від самого моменту „закінчення" війни з Югославією німці ведуть війну із сербами. Закордонна преса постійно містить повідомлення про сербську партизанщину проти німецьких та італійських окупаційних військ.

Починаючи з літа 1942 р., партизанська війна в Сербії досягла дуже великих розмірів і тим самим зв'язала численні дивізії німецької армії і СС, не рахуючи відділів італійської армії та зорганізованих відділів тамошніх німців (фольксдойчів), хорватів і охоронних відділів Сербії, які змушені йти за урядом Недіча.

Навесну навіть німецька преса, більш того, навіть звідомлення верховного німецького командування, повідомляє про „успішні" бої з сербськими партизанами, називаючи їх комуністами (6. III., 30. III), щоб згідно з своїми методами боротьби з поневоленими народами компромітувати визвольну самостійницьку боротьбу цих народів і разом з тим оправдати безпощадний, чисто большевицький терор і винищування народів, мовляв, „з большевиками по-большевицькому" — (з промови Гебельса в лютому 1943 р.). З большевиками сербська партизанка не має нічого спільного, навпаки, вона ставиться до них виразно вороже. Це видно хоч би з того, що большевики оголосили ген. Михайловича і його людей „зрадницькими реакціонерами", а в ноті до сербського уряду назвали ген. Михайловича зрадником і приятелем держав осі.

Хто такий Драза Михайлович.

У січні 1942 р. лондонське радіо передало: Королівський югославський уряд повідомляє, що єдиним дійсним заступником короля Петра II-го в Югославії є полковник Драза Михайлович. Його величність король призначає Дразу Михайловича генералом і міністром війни.

Таке призначення випливало з того становища, що його здобув Драза Михайлович своєю боротьбою з окупантами.

Драза Михайлович народився 27 квітня 1893 р. Уже дванадцятилітнім юнаком Михайлович вступив у воєнну академію. 1912 р. він брав участь у балканській війні як підстаршина. Під час першої світової війни його підвищено в чині до старшого лейтенанта. 1925 р. вступив уже як майор до королівської гвардії, а в 1936 р. і 1937 р. працював як військовий аташе в Софії і Празі. Початок німецько-югославської війни застав його в чині полковника в Мостеві. Був призначений керівником операційного відділу другої армії в Сараєві. По відступі югославської армії, Михайлович стає на чолі старшин і вояків, що залишилися, і відходить з ними в гори, організовує партизанську армію і веде безперервну боротьбу з окупантами.

Територія і розміри боротьби.

Повстанча акція ген. Михайловича поширюється не тільки на всю територію обкроєної Сербії, але й на території новоствореної Хорватської держави, Чорногорії, Герцеговини і Боснії, взагалі на цілу територію б Югославії. Цей гірський край сприяє партизанським діям, про що з жалем висловлюються в своїх офіційних повідомленнях німці.

Розміри боротьби можна уявити з того факту, що боротьба ведеться вже більше, як два роки. Німці називають її „малою війною" або війною з комуністичними бандитами, одначе часом признають, що це війна Гуерілля (так називалась іспанська партизанка проти Наполеона — перша причина розпаду імперії Наполеона), і що німці мають діло не із звичайними „бандитами", грабіжниками, але з військово—організованими сербськими відділами, що називаються „четниці". З кругів організації „четниці" вийшов план сараєвського вбивства (1914 р.). Вони теж організували повстання проти союзу з німцями в 1914 р. Однак ці визнання не стримують німців від того, щоб називати Дразу Михайловича „розбійником - генералом б. короля".

Ця „мала війна" вимагає від німців концентрації численних військ, хоч у дійсності воєнні дії, що тривають цілими місяцями, обмежуються тільки до утримання партизанських загонів на досить значній віддалі. Для підтримки дій німецького вермахту, СС-частин і других військ німці примушені вживати не тільки танки, але і авіацію, хоч партизани вживають лише легку і важку зброю піхоти.

Про кількість партизанів ніхто з їх противників нічого не знає, задовольняється тільки припущеннями. Фактом є, що ці „невеликі групи", як подають самі німці, мають втрат по 10. 000 полоненими, по 13.000 вбитими (30. III. 43 р.). (Числа, що варті звідомлень німецького командування зі східного фронту, та й то ще 1941 р.). Окупантська армія здобуває від партизанів міста (Бігач, Лімж, Гламач, Лівно (звідомлення 6. III. 43 р.), склади зброї і прохарчування (звідомлення 30. III. 43 р.).

Партизанські відділи знищили в літі 1942 р. всі засіви „на пні", а безпека цілого краю дуже серйозно поставлена під знак запитання, з чого добре здають собі справу самі німці.

Німецька окупаційна й хорватська влада нагороджує учасників протипартизанської боротьби високими військовими орденами. При цьому слід додати, що нагороджують не тільки підстаршин, але міністрів (Льоркович) і старшин (генералів, полковників).

З наведених вище фактів видно, що визвольна боротьба сербського народу створює для Німеччини щораз більші труднощі в пануванні на цих землях і разом з тим створює добре підготовлений грунт для виникнення другого фронту, хоч уже сьогодні таким другим фронтом можна вважати самостійницьку боротьбу сербів та інших поневолених народів. —

(„Чорноморський Вісник", ч. 2.)

УПА бореться:

проти німецького та московського імперіалістичних кайзників, що змагають до поневолення та знищення українського народу.

* * *

—Послідний раз прийшов Андрій; він був у мене вчений. „Тату, каже, тепер ідемо воювати за Україну“. — „За яку Україну“?—А він підоймив шаблев груду землі та й каже: „Оце Україна, а тут—і справив шаблев у груди—отут її кров, землю нашу ідем від ворога відбирати. Дайте мені, каже, білу сорочку, дайте чистої води, аби-м обмивси та й бувайте здорові!“— Як та єго шабля блиснула та й мене засліпила. „Сину, кажу, та є ще в мене менший від тебе Іван, бери і єго на це діло; він дужий, най вас обох закопаю у цу нашу землю, аби воріг з цего коріня її не віторгав у свій бік“. — „Добре, каже, тату, підемо оба“.

— А рано вони оба виходили, а стара сперласи на ворота та не говорила, але так здалека дивиласи, як з неба. А як я їх скидав на колії, то-м казав: Андрію, Іване, взад не йдіт!

Василь Стефаник:
„Сини“.

Андрій Заяць.

Польова стійка.

Польова стійка — це обезпечення на постої, складається з трьох людей (провідник і два зірці). Завдання польової стійки — забезпечити відділ на постої.

Обов'язки п. с.:—Перш за все стійковий мусить пам'ятати, що життя його друзів, яких він обезпечує, в той час залежне від нього. Він мусить собі виробити почуття відповідальності та пам'ятати, що несумлінна служба на стійці може принести смерть для його друзів і для нього самого.

Тому стійковий під час служби на стійці всю свою увагу, весь свій зір та слух мусить спрямувати перед себе, то значить, у ворожий бік. Сам стійковий повинен бути гордий з того, що має змогу стояти на стійці зі зброєю в руках в обороні Батьківщини.

Стійковий, виходячи на стійку, мусить знати: кличку, умовлені знаки для зв'язку з чатою, (як свист, ракета і т. п.)

— число: місце стійки і сусідніх стійок;
— відтинок зорення;
— на які предмети в терені треба звертати увагу;
— відомості про ворога на свойому відтинку;
— місце чат, (місце ворога);
— власні відділи на передпіллі;
— дорога відвороту в разі наскоку ворога:

Праця п. с. вдень: стійковий мусить на своє місце заходити так, щоб його ніхто не помітив спереду. Місце мусить бути таке, з якого можна добре зорити. Стійковий мусить у терені добре зашитись (замаскуватись) і стояти яких 400 — 500 мт. від місця чат.

Місце вибирати десь на горбку чи на дереві, щоб якнайбільше терену засягнути своїм зоренням. Прийшовши на стійку, стійковий зорить, почина-

ючи від себе, спід ніг, так далеко, як лише може оком сягнути й відтак очима веде до себе; і так цілий час. При тому цілий час не відвертає уваги від своєї роботи. Всякі відомості про ворога подає свому командирові умовленими знаками, не оглядаючись назад.

Уночі в закритому терені: стійковий стоїть ближче своєї чати, яких 100 — 150 м. Уночі користується більше слухом, як зоренням. Стійка стоятиме десь близько доріг чи десь вдолині, де на горбок на тлі неба все видно. (Вночі з горбка чи з дерева в долину нічого не видно й не чути.)

Поведінка: стійкового на стійці обов'язує тиша. Не вільно йому залишати місця стійки, сходитись із другими стійковими на балачки і т. п. Не вільно заснути, курити, співати чи гомоніти, входити з кимнебудь в якісь розмови, полагоджувати фізіологічні потреби, відкладати, або віддавати комунебудь кріс, навіть своїм зверхникам, і то найвищим, бо це все відвертає увагу стійкового від праці та зраджує становище стійки, а його зрадити не вільно. Сам стійковий у той час не обезпечує відділу, бо його увага звернена на інше місце.

Коли стійковий на стійці тяжко захворів, нпр. млієчи дістав атаки серця і т. п., він прикликає когось зі своїх друзів, щоб зголосив до командира чат Якщо біля нього немає нікого близько, а він такий хворий, що не може далі стояти, тоді він одним вистрілом алярмує чату, і йому прийде зміна. Одначе сьогодні, в наших обставинах, де кожний стріл є алярмовим, не треба стріляти, а таки когось покликати умовленим знаком, свистом чи подібним засобом зв'язку.

Стійковий на стійці, обсервуючи свій відтинок терену, мусить слідкувати, щоб ніхто не підкрався до відпочиваючих відділів. Звичайно, ворог, який хоче заскочити відділ, буде старатися оминути наші п. с. Стійковий готовий у кожний мент до бою. Кріс тримає готовий до вистрілу, багнет (штик) на крісі, гранат загострений.

Якщо якась підозріла людина підходить до стійкового, стійковий відразу бере її на ціль і веде до себе та підпускає на яких 20 — 30 м. [на мет гранати] Сам залягає на становище і стримує прохожого словами — „стій", „кличка!". Крикнути треба так, щоб прохожий почув. Якщо він по одноразовім затриманні не стане, стійковий стріляє. Якщо ж прохожий знає і подав кличку, стійковий голосить: „Дорога вільна" і пускає прохожого. Якщо прохожий не знає клички, тоді стійковий командує: „Обернись", „відкинь зброю", „руки вгору" і кладе його „долів". При тім заповідає прохожому, що буде стріляти, якщо він ворухнеться (Стійковий мусить залягти на становищі, тому що коли стійковий затримав прохожого „стій" той може на нього сипнути вогнем з автоматичної зброї чи кинути на нього гранату.

Стійковому на стійці не вільно людей легітимувати, ревізувати, а тримати їх до зміни або покликати когось з чати. В разі, коли йдуть до командира якісь зв'язкові і просять, щоб стійковий запровадив їх до нього, стійковий не сміє залишити місця стійки, а заводить їх до свого командира чат.

На випадок, коли стійковий затримав прохожого „стій", а прохожий кричить „свій" — стійковий також не сміє його пропустити, а кладе його на землю. Ворог також буде завжди відповідати „свій" („своїх" у нас немає. Прохожого треба знати, хіба що він знає кличку, або якщо стійковий знає його особисто) При тому стійковий не сміє відвертати уваги від дальшого обсервування свого відтинка терену.

Коли стійковий затримав якогось прохожого і його тримає, прохожий може пробувати викупитись у стійкового та обіцяє йому щонебудь; стійковий мусить пам'ятати, що погодитись на таку пропозицію — це найбільший національний злочин. Коли б стійковий відпустив такого типа, то за хвилину пропав би й він, і всі його друзі. Такого злочину стійковий не сміє допуститись. Стійковий не сміє в тому випадку ні з ким вдаватися в розмову.

В разі, коли надходить більший ворожий відділ, стійковий повідомляє свого командира (чату). Сам залягає на становищі і трьома стрілами (в бік ворога) алярмує своїх. Одначе стійковий сам не сходить з місця стійки.

Він, залягши на становищі, разить своїм вогнем ворога так довго, аж поки наш відділ розгорнеться до бою; тоді стійковий вертається визначеною згори дорогою до своїх. Ця дорога мусить бути така, щоб стійковий, вертаючись із місця стійки, не перешкоджав вести вогонь своїм відділам. Крім того стійковий, відходячи, мусить уважати, щоб наш відділ не взяв стійку за ворога.

Стійковий мусить також глядіти, щоб на стійці не стрілити ненавмисне. У разі, коли стійковий стрілив до якогось прохожого, а той відразу впав (зайняв становище), тоді стійковий влучним вогнем старається знищити його.

Зміна стійки: зміна підходить до стійкового, старий стійковий стоїть ще на стійці, не перестає ще зорити, а зорить до того часу, аж новий стійковий вдивиться в поземелля і пізнає його предмети. Коли новий стійковий приглянеться до поземелля, тоді старий передає йому стійку. Подає йому все те, що в терені він завважив за час своєї служби, а саме: на які предмети й на яке місце треба звернути спеціальну увагу, які рухи на передпіллі, чи проходив хтось з підозрілих людей, звідки й куди, чи чути якісь голоси, шелести, чи помітно якісь рухи і т. п. Коли стійковий голосить новому: „стійку в порядку передав", а новий відповідає: „стійку в порядку прийняв", тоді старий стійковий відходить до своєї чати.

Стійковий, виходячи на стійку, мусить бути готовий 15 хвилин перед відходом. За той час командир, який випроваджує стійкового, мусить переказати стійковому його завдання і пригадати всі його обов'язки. Тільки тоді стійковий може відійти.

Інж. **Л. Березюк.**

Організація та завдання інженерної розвідки

Основним завданням кожної розвідки є дізнатися про місце перебування та сили ворога. Цьому може багато допомогти т. зв. інженерна розвідка, в яку висилаються сапери або добре проінструктовані стрільці. Інженерна розвідка різниться головним чином від звичайної тим, що учасники її дізнаються про місце та силу ворога шляхом різних інженерно-технічних даних.

Які власне дані треба мати на увазі при інженерній розвідці, — тут коротко їх подаємо. В основному інженерна розвідка організується для:

1. Інформації про розміщення та силу ворога.
2. Вивчення шляху та поземелля для здійснення маршу.
3. Для організації підриву якогось об'єкту.

Маючи на увазі одну із цих потреб, інженерно-розвідочна команда зобов'язана детально описати характер поземелля та шляху на даному відтинку, докладно описавши всі наземні будови та дорожні споруди. Кожний інж. розвідчик робить помітки в себе, що він бачить на поземеллі, щоб потім не занести до спеціального звідомлення. На грунтових дорогах та шляхах мусить звернути увагу на сліди всякого роду транспорту, означивши, в який бік посунувся цей транспорт.

Дорожні споруди, мости, бетонові та залізні рури оглядаються детально і встановлюється їх тоннажну пропускальність. Для цього треба мати на увазі, що легкі вантажі (піхота), легка артилерія і кіннота можуть проходити легко по мостах, в яких підпорні стовпці мають найменше 12 см. товщини (по діаметру). Середні вантажі (тяжка артилерія і тачанки) можуть проходити по мостах, в яких стовпці мають найменше 16 см. в діаметрі. Тяжкі вантажі (різні авта, танки) проходять по мостах, в яких підпори мають найменше 18 см. в діаметрі.

(Закінчення на 12-ій сторінці.)

ВОСЕНЬ

Г. Ярославенко.

Олег у Царгороді

„Нас питають, якого ми роду
І кому ми торуєм шляхи.
Та ж то ми на вратах Царгороду
Залишили до нині цьвяхи“.

Українська Держава княжої доби забагатіла і зросла між іншим завдяки свому купецтву, що вело торгівлю з усіма сумежними землями України; особливо корисною була торгівля для України з Візантією. Одначе Візантія скоса дивилася на те, що українські купці багатіють і щораз більше вбиваються в силу. Це ж означало, що багатіє і вбивається в силу ціла Українська Держава. То ж не дивно, що візантійці все кидали і кидали колоди під ноги українському купецтву: то переймуть українські торговельні кораблі, то замкнуть міські брами і не впускають київських купців, одним словом, на кожному кроці пхали візантійці українським купцям шпиці в колеса. Князь Олег, добре знаючи, що добре слово одіб'ється од вух візантійців, як горох од стіни, вирішив вдатися до випробуваного засобу, до зброї.

Як розповідає літопис, вирушив він 907 р. великим походом на Візантію. Війська мав чимало, це вже видно хоч би з того, що можна було в ньому зустріти мешканців усіх-усіх земель України. Флот був, як на ті часи, також немалий — 200 кораблів, а в кожному по 40 людей. Греки, прочувши, що йде Олег, зачинили всі входи до пристані та до Царгороду. Олег, висадившись, звів з греками кілька переможних боїв і взяв силу візантійців у полон. Однак він добре знав, що такого прочухана грекам не досить, і тому задумав узяти облогою столицю. Та узяти Царгород було не так то вже й легко. Тим то Олег пустився на вигадки: наказав своїм воякам поробити колеса, поставити на них кораблі зі щоглами та вітрилами і при прихильному вітрі під'їхав під саме місто. Греки, вперше бачучи таке диво, добре налякались, стали просити миру, а навіть, обіцяли дати, як у той час водилось, дарунки. Винесли Олегові їсти й пити, але ні до їжі ні до питва він не доторкнувся, бо знав, що все це затруєне, — так пише літописець. Греки тоді ще більше налякались, кажучи: „Це не Олег, це святий Дмитро, якого Господь послав на нас“. Переговори з греками закінчились відомою умовою, що забезпечувала Україні вільну торгівлю на Чорному морі, утримання для київських купців, що приїжджали до Царгороду, харч та корабельні знаряддя на дорогу їм додому. Літописець розповідає далі, що Олег на знак перемоги прибив на воротах Царгороду свій щит.

Перед Візантійською імперією, найбільшою політичною та культурною потугою того часу, били поклони володарі майже всіх европейських держав. Не зважаючи на те, Україна, мешканців якої греки ставили нарівні з невільниками — варварами, не побоялася підняти на цю потугу меча і ним обороняти свої права. Надмірно горда Візантія мусила признати геройство збройної сили України, бо відчула його на своїй шкурі, а одночасно і ті права, в обороні яких та сила виступила.

„... доки на українській території пануватиме чужинець, доти українці не покладуть зброї, доти всі покоління українців ітимуть на війну. Війна провадитиметься всіма засобами“.

(Микола Міхновський).

Організація та завдання інженерної розвідки

(Закінчення з 10-ої стор.)

Детально ознайомившись з даним відтинком терену та дороги, начальник інж. розвідчої команди пише на ім'я командира відділу звідомлення, зразок якого подаємо нижче:

26 червня 1943 р.
16 год. 30 хв.

До
Друга Остапенка

Звідомлення

Виконуючи Ваше доручення, інж. розвідча команда провела інженерний огляд терену та дороги від с. Шелепухи до залізничної станції Соснівка. Відтинок рівняється 8 км.

За 300 м. від с. Шелепухи дорога проходить на гору під кутом 75°. На віддалі двох км. від цього села, біля хутора Забийвовки, асфальтова дорога зіпсована зубцями тракторних коліс (по слідах догадуємося, що їх було не менше 10), які повернули на 3-му км. вліво до містечка Дрімучого. По обох боках дороги проходять телефонічні лінії, з лівого боку у 9 дротів, з правого у 8, які в кількох місцях перервані. На 6 км. біля ліску „Чорнобилі", через річку Говірка, є дерев'яний міст на 6-ох прогонах і 2-ох прольотах. Підпори — одиночні палі, з правого боку річки на 2-ох рамах. Перекладини подвійні, по 16 см. кожна. За річкою Говірка на правому боці дороги за 300 метрів знайдено місце постою якогось військового відділу. Це встановлено по слідах кінних повозок, знайдено коробки від рибних консерв та від цигарок з німецькими написами. Знайдено дві гільзи німецького крісового набою та невживаний набій від машинового пістоля. Біля станції Соснівка, на хуторі Лисиче — хати стоять пусткою. Про що й доводимо до Вашого відома.

Підпис: **Степанчук.**

Не треба писати своєї функції та військового звання, ні командира, на якого адресується звідомлення, ні начальника розвідки. Це робиться з огляду на військову таємницю, бо коли б випадково звідомлення попало до рук ворога — він би не міг дізнатись, про яку військову формацію йде справа.

Такі основні завдання інженерної розвідки.

НА ПОЛІ СЛАВИ

В бою з німецькою засідкою під Чернишем (півн. Луччина) дня 13-го травня ц. р. згинув геройською смертю військовий референт Краєвого Проводу ОУН на ПЗУЗ, поручник **Івахів Василь** (Сонар, Сом). Походив він з Рогатинщини в Галичині. Повний енергії та самопосвяти, щиро і віддано працював сл. п. Сом над організацією Українських Збройних Сил на ПЗУЗ.

У тій же засідці згинуло ще 9-тьох Друзів. Між ними поручник **Ковальський Юліян** і чотар **Святецький Семен** (Сійко), обидва активні члени ОУН і добрі військовики-організатори. Походили з Галичини.

Дня 1. VIII. ц. р. в Бугрині (Рівенщина) згинув, замордований жахливим способом німецькими катами, **Луцюк Іван** (Рудящий), виховник і політичний керівник одної групи УПА. Відданий член ОУН і надзвичайно активний організатор виховної справи в УПА. Походив з Волині.

Друкарня Української Повстанчої Армії